

Õiguskantsler

Prefekt Kaido Kõplas
Politsei- ja Piirivalveamet
Lääne prefektuur
laane@politsei.ee

Teie nr

Meie 16.07.2015 nr 7-7/150850/1503166

Kontrollkäik Politsei- ja Piirivalveameti Lääne prefektuuri Paide ja Rapla politseijaoskonna arestikambritesse

Lugupeetud härra prefekt

26.05.2015 viisid õiguskantsleri nõunikud läbi etteteatamata kontrollkäigud Politsei- ja Piirivalveameti Lääne prefektuuri Paide ja Rapla politseijaoskonna arestikambritesse (edaspidi vastavalt Paide kamber ja Rapla kamber). Õiguskantsler kaasas kontrollkäigule erialaasjatundjana päästeametniku, kelle ülesandeks oli tuleohutusnõuete järgimise kontrollimine kõnealustes hoonetes.

Arvestades kinnipeetute reeglina võrdlemisi lühiajalist viibimist mõlemas politseihoones, võib tõdeda, et kinnipidamistingimused vastasid üldjoontes õigusaktides sätestatud nõuetele. Politseihoonete kambrid on puhtad ja piisava õhuringlusega ning varustatud klaasblokkidest aknaga, mis kahjuks mõnel määral piirab loomuliku valguse juurdepääsu kambrisse. Paide kambris renoveeriti 2012. aastal kinnipeetute duširuum ja muude ruumide korrastamine oli kontrollkäigu ajal lõppemas. Sestap oli üldmulje Paide kambrist hea. Märkimist väärib, et mõlemas kontrollitud politseihoones on kinnipeetutele tagatud värskes õhus viibimise võimalus võrdlemisi suure pindalaga jalutushoovis. Kontrollkäikudel selgus, et mõlemas politseihoones on olemas kinnipeetutele jagamiseks tasuta esmased hügieenitarbed. Lisaks on kambrites viibivatele kinnipeetutele võimaldatud üsna mõistlikul hulgal raamatuid, eestikeelsed ajalehed ning Rapla kambris võimalus kasutada isiklikku raadiot¹. Paide politseihoone kambrisse on renoveerimise käigus paigaldatud statsionaarsed raadiod².

Jalutushoovi tingimused

Mõlemas politseihoones võimaldatakse kinnipeetutele värskes õhus viibimist. Praktikas on värskes õhus viibimine korraldatud politseihoonete transpordilüüsis, mis täidab ka jalutushoovi ülesannet. Kuigi jalutushoov on mõlemas politseihoones piisava pindalaga, puudub selles istekoht puhkamiseks ja osaline katus, mis pakuks ilmastiku eest kaitset.

¹ Rapla kambris on kinnipeetutel võimalus isikliku raadio puudumisel kasutada kambris Politsei- ja Piirivalveametile kuuluvat raadiot.

² Kontrollkäigu ajal süsteem kahjuks veel töökorda seatud ei olnud.

Kehtiv riigisisene õigus ei sätesta jalutushoovi tingimuste kohta regulatsiooni ning eri politseihoonetes on värskes õhus viibimine korraldatud üsna erinevalt. 2012. aastal Eestisse korraldatud visiidi [raportis](#) soovitas Piinamise ja Ebainimliku või Alandava Kohtlemise või Karistamise Tõkestamise Euroopa Komitee (CPT) Eesti võimudel astuda samme selleks, et arestikambrites oleks kinnipeetutele tagatud regulaarselt vähemalt õiguskorras sätestatud miinimumi ulatuses värskes õhus viibimine ning, et jalutushoovid oleksid adekvaatse suurusega ja varustatud varjualuse ning kohaga puhkamiseks.³ Sarnast soovitus on CPT korranud ka oma [24.üldaruandes](#) alaealiste kinnipidamise kontekstis.⁴

Õiguskantsler soovitab Politsei- ja Piirivalveameti Lääne prefektuuril varustada Paide ja Rapla kambri jalutushoovid osalise katusega ning istekohtadega (pink vms) kinnipeetutele.

Lühiajalised kokkusaamised Rapla kambris

Kontrollkäigul selgus, et Rapla kambris on kinnipeetutele lühiajalisteks kokkusaamisteks ettenähtud ruumis kokkusaamine korraldatud selliselt, et kinnipeetut ja kokkusaajat eraldab klaasein ning suhtlus toimub tehnilise seadme vahendusel (seadme mark „FARFISA“). Kahjuks oli suhtlust võimaldav seade võrdlemisi amortiseerunud ning ei olnud töökorras. Samuti jäi kõrvaldamata kahtlus, et kõnealust seadet kasutades ei puugi olla tagatud isikute vahelise suhtluse privaatsus, kuna tegemist on sisuliselt valjuhääldiga, mistõttu võib seadmest väljuvat heli olla kuulda kogu ruumis ja ka väljaspool kokkusaamiste ruumi. Viimast tõsikindlalt siiski väita ei saa, kuna seade ei olnud kontrollkäigu ajal töökorras.

Õiguskantsler soovitab Politsei- ja Piirivalveameti Lääne prefektuuril kaasajastada Rapla kambris lühiajalise kokkusaamise läbiviimiseks kasutatavaid tehnilisi seadmeid ja seejuures arvestada, et asjakohane tehniline lahendus tagaks võimalikult suures ulatuses kinnipeetu ja kokkusaaja vestluse privaatsuse.

Kinnipeetuga seotud dokumentide vormistamine

Üldjoontes on kinnipeetutega seotud dokumendid mõlemas politseihoones vormistatud korrektselt, kuid siiski esines mõningaid üksikuid küsitavusi, millele kontrollkäigul koheselt ka ametnike tähelepanu juhiti.

Rapla kambris viibinud kinnipeetute isiklikes toimikutes olnud dokumentidest ei ilmnenud alati ühemõtteliselt see, kas isiku lähedasi teavitati isiku kinnipidamisest ning millal ja kes seda tegi. Samuti jäi ebaselgeks teavitamise tulemus (nt kas ja kellega saadi kontakti). Paljudel juhtudel nähtus toimikust vaid, et kinnipeetu on avaldanud soovi, et tema kinnipidamisest konkreetset isikut teavitataks. Näiteks kinnipeetute J.B. ja R.A. puhul ei olnud kahtlustatavana kinnipidamise protokollist lähedaste teavitamise üksikasjad nähtavad. Kinnipeetu L.Š. kahtlustatavana kinnipidamise protokollist nähtus, et ta soovib teatada elukaaslasele enda kinnipidamisest ning vastava kande juures oli protokollis märge, et on teatatud telefonitsi, ent protokollist ei selgunud kes ja millal teavitas.

³ Report to the Estonian Government on the visit to Estonia carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 30 May to 6 June 2012, p 36. Kättesaadav arvutivõrgus: <http://www.cpt.coe.int/documents/est/2014-01-inf-eng.htm>.

⁴ 24th General Report of the CPT. 1 August 2013 – 31 Detsember 2014, p 108. Kättesaadav arvutivõrgus: <http://www.cpt.coe.int/en/annual/CPT-Report-2013-2014.pdf>.

Rapla kambri kinnipeetute isiklikest toimikutest selgus ka see, et tihtipeale ei olnud kinnipeetu kohta vormistatud esmase tervisekontrolli aktis objektiivse leiu osa (lehe teine külg) täidetud (antud lehele oli tõmmatud „Z“). Mõne esmase tervisekontrolli aktis talletatava parameetri osas on arusaadav, et seda ei kontrolli ega fikseeri aktis politseiametnik (nt kõhu palpeerimine jms), ent väliste vigastuste osa tuleks siiski täita võimalikult selgelt ja ühemõtteliselt (st kirjutada, kas neid tuvastati või mitte).

Paide kambri isiklikest toimikutest selgus, et osadel juhtudel (nt kinnipeetud M.P., K.E., L.L.) on isiku kinnipidamise kohta koostatud selline kinnipidamise protokoll, milles ei ole ametnikul võimalik isiku tervisekahjustusi fikseerida ja protokollis ei ole dokumenteeritud ka õiguste ja kohustuste tutvustamist. Siiski oli kõikidel juhtudel olemas arestikambri töötaja poolt koostatud esmase tervisekontrolli akt, kus isiku terviseseisund oli nõuetekohaselt dokumenteeritud ja toimikus n-ö lisaleht arestikambri õiguste ja kohustuste tutvustamise kohta.

Õiguskantsler on varasemalt juhtinud erinevate prefektuuride tähelepanu kinnipeetutega seotud dokumentide korrektsele vormistamisele.⁵ **Õiguskantsler soovib Politsei- ja Piirivalveameti Lääne prefektuuril tulevikus dokumenteerida kõikides asjakohastes dokumentides võimalikult täpselt kinnipeetu lähedaste teavitamine isiku kinnipidamisest ning talletada esmase tervisekontrolli aktis teave kinnipeetu väliste vigastuste kohta.**

Tuleohutus Rapla ja Paide kambris

Kontrollkäigule kaasatud päästeametnik märkis arvamuses Paide kambri tuleohutuse kohta, et arestikambri hooneosa ei ole hiljuti lõppenud renoveerimise tõttu jõutud paigaldada automaatset tulekahjusignalisatsioonisüsteemi, mis paigaldatakse teadaoleva kava kohaselt hiljemalt 31.08.2015. Muus osas leidis päästeametnik, et arestikambri hooneosa on vastavuses kehtivate tuleohutusnõuetega.⁶

Rapla kambri hoones tuvastas päästeametnik, et selles puudub osaliselt automaatne tulekahjusignalisatsioonisüsteem. Süsteemi andurid puuduvad kambritest (v.a kainestuskamber) ja ülekuulamisruumist. Kirjeldatud puuduse osas on Päästeameti Lääne päästkeskusel plaanis Rapla politseijaoskonna hoones läbi viia tuleohutusülevaatus.⁷

Õiguskantsler teeb Politsei- ja Piirivalveameti Lääne prefektuurile soovitusel jälgida, et koostöös Paide politseijaoskonna hoone omanikuga (Riigi Kinnisvara AS) saaks olemasoleva kava kohaselt paigaldatud kõnealusesse hoonesse automaatne tulekahjusignalisatsioonisüsteem. Rapla kambri tuleohutuse osas õiguskantsler soovitusi või ettepanekuid ei tee, kuna kontrollkäigule kaasatud päästeametniku kinnitusel korraldab Päästeamet hoonesse tuleohutusülevaatus.

⁵ Vt nt õiguskantsleri 16.11.2009 kiri nr 7-7/091829/0906975 ja sellele lisatud Politsei- ja Piirivalveameti Lõuna prefektuuri Võru ja Valga politseijaoskonna arestikambrite kontrollkäigu kokkuvõtte punktid 4.1 ja 4.2.

⁶ Päästeameti Lääne päästkeskuse 17.06.2015 kiri nr 7.2-2.4/12096-1.

⁷ Päästeameti Lääne päästkeskuse 16.06.2015 kiri nr 7.2-2.4/11965-1.

Teie seisukohti eelnevatele soovitudele ootab õiguskantsler võimalusel hiljemalt **17.08.2015**.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Teadmiseks: Politsei- ja Piirivalveamet (ppa@politsei.ee)

Jaanus Konsa 693 8445
Jaanus.Konsa@oiguskantsler.ee